

Tyresö kommun
kommunkansliet
Eva Nilsson
Kommunjurist
08-5782 9241
eva.m.nilsson@tyresö.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2015-08-24

1 (4)

Diarienummer
2014/KS 0152 001

Kommunfullmäktige

Motion - fristad åt förföljda författare

Förslag till beslut

- Motionen om att kommunen ska utreda förutsättningarna för ansökan om medlemskap i ICORN (International Cities of Refuge Networks), samt bli en fristadskommun till förföljda författare i ICORN:s regi, får anses besvarad med hänvisning till att frågan utretts i bilagda tjänsteskrivelse.

Bo Renman
Kommundirektör

Ulrika Westberg Josephson
Chef för kommunkansliet

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet har i mars 2014 lämnat in en motion om att utreda förutsättningarna för att Tyresö kommun ska bli en fristadskommun för förföljda författare inom ramen för nätverket ICORN (International Cities of Refuge network).

ICORN är en oberoende internationell organisation som har som uppdrag att värna yttrandefriheten genom att erbjuda författare, dramatiker, journalister och andra professionella skribenter som lever under hot i sina hemländer samt ev. medföljande familjemedlemmar en fristad i ett annat land under två år. Under dessa två år ska den inbjudande kommunen stå för försörjning och bostad åt den förföljda författaren. Migrationsverket beviljar uppehållstillstånd under två år. Efter två år kan en ny ansökan prövas enligt gällande asylregler, om personen i fråga önskar stanna i Sverige. Det är ICORN som väljer ut vilken person som ska erbjudas fristad efter vissa givna kriterier; medlemskommunerna har ingen påverkan när det gäller urval av personer.

För närvarande är drygt ett tiotal svenska kommuner, län eller regioner medlemmar i ICORN. Det är Dalarna, Göteborg, Jönköping, Malmö, Norrköping, Sigtuna, Skellefteå, Skåne, Stockholm, Uppsala och Växjö. Även Gävle kommun planerar att ansluta sig, efter rättslig prövning av beslutet i fullmäktige om ansökan om medlemskap. Domen har vunnit laga kraft (mål nr 1889-14, dom 2015-03-25).

Beslutet i Gävles fullmäktige (från den 24 februari 2014) om att göra Gävle kommun till en fristadskommun överklagades genom laglighetsprövning, och har prövats i såväl Förvaltningsrätten som Kammarrätten. Rättsfrågan i målet var om det kan anses ingå i den kommunala kompetensen att ansöka om medlemskap i ICORN, ett åtagande som tangerar till utrikespolitik. Utrikespolitik är normalt en exklusiv uppgift för staten om det inte finns något annat lagstöd i speciallag, främst lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

I första instans (Förvaltningsrätten) upphävdes fullmäktiges beslut, då domstolen menade att beslut om att ansöka om medlemskap i ICORN var av utrikespolitisk karaktär som inte var kompetensligt enligt kommunallagen. Domstolen anförde att ett syfte med organisationens verksamhet var att ge en signal till förtryckande stater om att det finns alternativ till tystad, och en sådan signal måste – enligt förvaltningsrätten – bedömas vara av utrikespolitisk karaktär. Gävle kommun överklagade och prövningstillstånd beviljades. Kammarrätten bedömde dock att fullmäktiges beslut inte skulle upphävas - det vill säga beslutet var lagligt - då ”inslaget av utrikespolitik när Gävle kommun

ämna ansöka om medlemskap i ICORN för att kunna ta emot en bildkonstnär var av ett så indirekt slag att beslutet inte var olagligt”. Kammarrätten menade att kommunens begränsade inflytande i utvalskriterier samt urval, medförde att kommunen inte kunde ses som avsändare av budskapet om kritik, även om budskapet i sig tangerade det utrikespolitiska området.

Kan Tyresö kommun ansöka om medlemskap i ICORN?

Att söka medlemskap i ICORN för Tyresö kommuns del torde därmed inte vara att betrakta som olagligt i förhållande till de kommunala kompetensreglerna i kommunallagen i och med Kammarrättens dom.

Kommunkansliets utredning och bedömning

Fristadssystemets särart och främsta syfte är att skydda yttrandefriheten och försvara det fria ordet. Kommunen åtar sig i och med medlemskapet i ICORN att erbjuda hotade författare, konstnärer och journalister skydd och försörjning i två år tillsammans med eventuellt medföljande familjemedlemmar. Det ingår att kommunen, förutom lön, ordnar lämplig bostad. En fristadskommun bör också – enligt ICORN:s rekommendationer - ha en fristadskoordinator som ska hjälpa fristadsförfattare att integreras i det svenska samhället.

Fristadssystemet administreras av en stiftelsen ICORN i Norge. Enligt ICORN:s egna beräkningar är kostnaden c:a 300 000 – 400 000 kr per år för en fristadskommun.

Av gällande kommunplan framgår att Tyresö kommun har beslutat om ett ökat flyktingmottagande. Det som skiljer fristadssystemet från det ordinarie flyktingmottagandet är dess syfte att främja yttrandefriheten. I övrigt gäller även för flyktingmottagande att syftet är att skydda från krig, hot och förföljelse. Tyresö kommuns arbete med flyktingmottagande via Arbetscentrum innehåller många av de kriterier som finns inom fristadssystemet, och de uppgifter som anges för en fristadskoordinator är i princip desamma som redan utförs av Arbetscentrum för flyktingmottagande.

Tyresö kommun har stort engagemang i flyktingmottagandet och strävar efter att ytterligare utveckla det arbetet. Ett medlemskap i ICORN och en satsning för ökade resurser för vissa specifika författare bör sättas i relation till

kommunens ambitioner för det ökade flyktingmottagandet, inklusive ett ökat ansvar för mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Kommunkansliet bedömer det därför tveksamt om kommunens resurser används på mest effektiva sätt genom en ansökan om medlemskap i ICORN. I bedömningen har även samrått med chefen för Arbetscentrum.